

Tannhelsesekretærer med autorisasjon er mangelvare

Utdanning av tannhelsesekretærer foregår over tre år i videregående skole på studieretning for Helse- og oppvekstfag. Selv om skolene frister med en «utdanning til et spennende og variert yrke med gode jobbmuligheter», appellerer den visst ikke til så mange ungdommer.

Imange fylker blir utdanningen nedlagt, og det er vanskelig både for offentlig tannhelsetjeneste og privatpraktiserende tannleger å få tak sekretærer med autorisasjon. Nå vil NTF i samarbeid med Tannhelsesekretærenes Forbund (ThsF) gjøre noe med situasjonen.

NTF spilte en aktiv rolle da utdanningen av tannhelsesekretærer ble lagt om og tilpasset videregående skole i forbindelse med Reform 94. Foreningen ønsket å beholde den ettårige utdanningen ved yrkesskolene og Tannlegesekretærskolen ved Oslo-fakultetet. Det så lenge ut til at det ikke engang ville bli et separat løp for tannhelsesekretær fordi Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet ville ha en felles utdanning i helsesekretærfag. Derfor ble det en halv seier da det kom forslag om en treårig utdanning i videregående skole, der det tredje året var viet tannhelsesekretærenes arbeidsområde.

Helse- og oppvekstfag

Etter innføringen av det såkalte Kunnskapsløftet i 2006 består utdanningen fortsatt av tre år på videregående skole. Første år kalles VG 1 Helse- og oppvekstfag, andre år VG 2 Helse-service, og det siste året er VG 3 Tannhelsesekretær. Med til historien hører at yrket fra og med 1. januar 2001 er innlemmet i lov om helsepersonell, og dermed er tittelen beskyttet. For å få autorisasjon må man bestå eksamen fra videregående skole, eventuelt gå opp som privatist.

Lederen i Tannhelsesekretærenes Forbund (ThsF), Gerd Bang Johansen, ser behovet for å gjøre noe med tannhelsesekretæruddanningen. Foto: Kristin Aksnes.

Rekrutteringen til utdanningen er dårlig, mange faller fra underveis, og flere fylker har ikke noe tilbud i øyeblikket. Tannhelsesekretærer med autorisasjon er blitt mangelvare.

Det har vist seg vanskelig å få en fullstendig oversikt over utdanningen på landsbasis. Tidende har vært i kontakt med de videregående skolene som er oppført med VG 3 dette skoleåret og har kontaktet flere fylkestannleger for å få ytterligere informasjon. En oversikt i tabellform gir forhåpentlig et riktig bilde av situasjonen.

Lys i tunnelen i Trondheim

Tidende ber tannlege Knut Vindal som har vært lærer ved utdanningen av tannhelsesekretærer i Trondheim i en årrekke, om en kommentar til dagens situasjon.

– Vi hadde en velfungerende utdanning ved Brundalen videregående skole fra 1971. De første årene ble det utdanna to kull à 12 elever årlig, og det var god søkning. Så kom Reform 94, som blant annet fungerte som en rettighets-

reform for skoleelever under 20 år. Dette førte til at eldre søkere ikke ble prioritert, og vi fikk en markant søknadssvikt, sier Vindal. I 2003 vedtok Avdeling undervisning i fylkeskommunen å nedlegge utdanningen fordi det var for dyrt å opprettholde klasser som ikke var fylt opp, og de som hadde søkt på tannhelsesekretær, ble overført til andrevalget sitt, eksempelvis apotektekniker eller helsesekretær.

Knut Vindal forteller at utdanningen fra 2003 er drevet som et prosjekt ved Ressurssenter for voksenopplæring ved Brundalen i samarbeid med A-etat, NAV og Aftenskolen, men så ble det plassproblemer, og utdanningen måtte flytte ut.

– Vi øynet så et håp om en felles klinikk for utdanningen av tannhelsesekretærer og tannpleiere. Det var nemlig planlagt oppstart av tannpleierutdanning i Trondheim høsten 2011, og det ble vedtatt å flytte klinikkutstyret til Høgskolen i Sør-Trøndelag (HiST) sine lokaler på Tunga. Tannpleierutdanningen er ennå ikke opprettet, og blir det trolig ikke i overskuelig fremtid. Så nå må tannklinikken ut av lokalene på Tunga, men det er lys i tunnelen, sier Vindal.

Håpet om å få etablert utdanningen som et fast voksenopplæringstilbud i Sør-Trøndelag, er blitt realitet. Det er nå vedtatt at undervisningstannklinikken skal flyttes til Ringve videregående skole som skal disponeres av Voksenopplæringen fra i høst – så snart elevene fra Strinda som midlertidig går på Ringve, kan flytte inn på nye Strinda videregående skole. Tannhelsesekretæruddanning i Midt-Norge vil altså fra og med høsten 2013 være et fast tilbud for alle voksne i Norge som oppfyller kravene for VG3.

Flere på flyttefot

Historien fra Trondheim er ikke unik. Utdanningen ved Skogmo vgs. i Skien

i Telemark ble flyttet fra Bamble fordi fylkespolitikkerne mente det skulle være lettere å rekruttere elever til en skole som ligger mer sentralt. Bente Rundlöw som er lærer ved utdanningen, forteller at de hadde gode lokaler og at Bamble vgs. ønsket å beholde utdanningen. Nå har den ligget nede i tre år, og det er

ikke rekruttert mer enn åtte elever dette skoleåret.

– På Skogmo vgs. har vi lite areal å ta av og liten vilje til å finne gode løsninger. Alt utstyret vi hadde på Bamble, skulle monteres på Skogmo, men tannlegestol, røntgenapparat med mer er enten lagret i en garasje eller

forsvunnet på veien. Som erstatning får vi låne et tannlegekontor fire timer i uka, sier hun oppgitt.

Utdanningen ved Sogn videregående skole i Oslo fikk plutselig varsel om flytting fordi det under rehabilitering av skolen ble funnet asbest. Alle ble evakuert, og tannhelsesekretærene har

VG 3 Tannhelsesekretær skoleåret 2013/14

Fylke	Skole	Antall elever	Kapasitet	Kommentarer
Akershus	Sandvika	5	12	Regner med flere elever neste skoleår.
Aust-Agder				
Buskerud	Åssiden	8	15	
Finnmark				Noe voksenopplæring, privatisteksamen.
Hedmark	Elverum	3		Nyopprettet VG 3 dette skoleåret.
Hordaland	Åsane	13		NAV-klasse (alder 24–57 år).
Møre og Romsdal				Har hatt utdanning ved Borgund vgs. tidligere.
Nordland	Hadsel	6		«Kombiklasse» med apotektekniker og helsesekretær, 15 elever.
Nord-Trøndelag	Levanger	4		Voksne elever med forskjellig bakgrunn.
Oppland				Voksenopplæring på begynnelsen av 2000-tallet.
Oslo	Sogn	14	15	Ble «evakuert» pga. oppussing, holder nå til på Bredtvet skole.
Rogaland	Bergeland	13	15	Regner med flere elever neste skoleår.
Sogn og Fjordane				Har ikke hatt utdanning på flere år.
Sør-Trøndelag	Thora Storm	9	15	Fem ungdommer og fire voksne. Vedtatt fast tilbud for voksne fra høsten 2013.
Telemark	Skogmo	8		Første år ved Skogmo vgs., tidligere Bamble.
Troms	Breivika	1	15	Én voksen elev tatt inn i Studieverksted på bakgrunn av realkompetanse.
Vest-Agder	Kvadraturen	15	15	
Vestfold	Sandefjord	14	15	«Kombiklasse» for ordinære elever og voksne.
Østfold	Malakoff	15	15	

fått lokaler på Bredtvet videregående skole dette skoleåret.

– Vi er tatt godt i mot her på skolen, men det fins jo ingen tannklinikk her, forteller Else-Kristin Andersson som er en av lærerne.

– Heldigvis har Tannhelsetjenesten i Oslo kommune hjulpet oss med praksisplasser tidligere i år, så de skal ha all mulig ros. Neste skoleår kan vi flytte inn i helt nye lokaler på Hersleb skole, og det gleder vi oss til, sier hun.

Forandring må til

Nå vil NTF sammen med Tannhelsesekretærenes Forbund (ThsF) gjøre noe med problemene.

– Hovedstyret er bekymret for mangel på tannhelsesekretærer. I hele landet opplever tannleger at det er vanskelig å få tak i sekretærer med autorisasjon, sier presidenten, Camilla Hansen Steinum, og forteller at hovedstyret nettopp har vedtatt å samarbeide med ThsF om å få endret utdanningen til et toårig løp basert på VG1 Helse- og oppvekstfag. Foreningene vil i fellesskap ta opp spørsmålet med Faglig råd for helse- og oppvekstfag i Utdanningsdirektoratet.

– Vi vil dessuten gå mer inn i problemstillingen og se på hva vi kan gjøre, helst i samarbeid med ThsF, for å bedre statusen for yrket og for at utdanningen skal tiltrekke seg flere og egnede søkere. Hovedstyret tror også at det er viktig å få flere tannleger inn som lærere ved siden av tannpleiere og tannhelsesekretærer; først da kan vi få en aktuell utdanning som inneholder det tannlegene etterspør når tannhelsesekretærene kommer ut i praksis, avslutter hun.

Leder i ThsF, Gerd Bang Johansen deler bekymringen for utdanningen.

– Hovedstyret er bekymret for mangel på tannhelsesekretærer, sier NTFs president, Camilla Hansen Steinum. Foto: Kristin Aksnes.

– Vi kunne helst tenkt oss en frittstående utdanning i likhet med den vi hadde, både på Det odontologiske fakultet i Oslo og ved yrkesskolene, før Reform 94 ble innført. Årsaken til at vi nå tar opp spørsmålet om en endring av tannhelsesekretæruddanningen innen videregående skole, er at det allerede arbeides med en omlegging av utdanningen for apotek teknikere og helsesekretærer. De tre har i dag et tre års felles løp, og endringene for de to andre yrkesgruppene vil få følger for vår utdanning, sier hun.

På litt lengre sikt har Johansen tro på at et felles skandinavisk prosjekt kan få betydning for utdanningen. Den 12. og 13. september møttes representanter for tannhelsetjenesten i Danmark, Norge og Sverige til et planleggingsmøte i Stockholm.

– Det var overraskende å se hvor like problemstillingene i Skandinavia er, og det var stor enighet om å søke om EU-midler til et prosjekt for å vurdere eksisterende utdanninger og komme fram til hvilken kompetanse tannhelsesekretærene bør ha i framtiden, sier hun optimistisk. Muligheter for felles videreutdanning for tannhelsesekretærer i Skandinavia, slik man har ved København universitet, ble også luftet. NTF er representert i utvalget ved tannlegene Knut Vindal (se foran) og Merete Fredin som er lærer ved Åsane videregående skole i Bergen. Sistnevnte deltok på møtet i Stockholm.

Spennende tider

Mye tyder på at vi nå er inne i en overgangstid for utdanningen av tannhelsesekretærer. Som det fremgår av det ovenstående, er det mange som bekymrer seg. Men man er vel i ferd med å forlate bekymringsstadiet og gjøre noe aktivt. I skrivende stund har NTF og ThsF hatt et møte der de ble enige om å kontakte Faglig råd for helse- og oppvekstfag og be om at det nedsettes et utvalg som skal vurdere utdanningen av tannhelsesekretærer. Går det an å håpe at dette blir et hurtigarbeidende utvalg?

Inntil videre kan man håpe på et engasjement ute i fylkene. Hva med et samarbeid mellom lokalforeningen, fylkestannlegen og utdanningen av tannhelsesekretærer for å øke interessen og rekrutteringen? Det kan ikke være tvil om at tannhelsetjenesten trenger autoriserte tannhelsesekretærer med bred faglig bakgrunn.

Reidun Stenvik